

SÉNAT DE BELGIQUE

SESSION DE 2005-2006

---

21 JUIN 2006

Proposition de loi complétant le Code des impôts sur les revenus 1992 en vue de promouvoir la participation aux élections

---

RAPPORT

FAIT AU NOM DE LA COMMISSION DES FINANCES ET DES AFFAIRES ÉCONOMIQUES PAR MME BOUSAKLA

BELGISCHE SENAAAT

ZITTING 2005-2006

---

21 JUNI 2006

Wetsvoorstel tot wijziging van het Wetboek van de inkomstenbelastingen 1992 teneinde de deelname aan de verkiezingen te bevorderen

---

VERSLAG

NAMENS DE COMMISSIE VOOR DE FINANCIËN EN VOOR DE ECONOMISCHE AANGELEGENHEDEN UITGEBRACHT DOOR MEVROUW BOUSAKLA

Composition de la commission/Samenstelling van de commissie :

Président/Voorzitter : Jean-Marie Dedecker.**Membres / Leden :**

SP.A-SPIRIT	Mimount Bousakla, Bart Martens, André Van Nieuwkerke.
VLD	Stéphanie Anseeuw, Jean-Marie Dedecker, Luc Willems.
PS	Pierre Galand, Joëlle Kapompolé, Olga Zrihen.
MR	Jihane Annane, Berni Collas, Marie-Hélène Crombé-Berton.
CD&V	Etienne Schouppe, Jan Steverlynck.
Vlaams Belang	Frank Creyelman, Anke Van dermeersch.
CDH	Christian Brotcorne.

Suppléants / Plaatsvervangers :

Jacinta De Roeck, Christel Geerts, Flor Koninckx, Myriam Vanlerberghe.
 Nele Lijnen, Stefaan Noreilde, Patrik Vankrunkelsven, Paul Wille.
 Sfia Bouarfa, Jean Cornil, Jean-François Istasse, Philippe Mahoux.
 Jacques Brotchi, Alain Destexhe, Nathalie de T' Serclaes, François Roelants du Vivier.
 Wouter Beke, Mia De Schamphelaere, Hugo Vandenberghe.
 Yves Buysse, Nele Jansegers, Wim Verreycken.
 Francis Delpérée, Clotilde Nyssens.

*Voir :***Documents du Sénat :****3-720 - 2003/2004 :**

N° 1 : Proposition de loi de M. Brotcorne.

3-720 - 2005/2006 :

N° 2 : Avis émis par la commission.

N° 3 : Amendements.

*Zie :***Stukken van de Senaat :****3-720 - 2003/2004 :**

Nr. 1 : Wetsvoorstel van de heer Brotcorne.

3-720 - 2005/2006 :

Nr. 2 : Advies uitgebracht door de commissie.

Nr. 3 : Amendementen.

I. INTRODUCTION

La commission a examiné la présente proposition de loi au cours de ses réunions des 19 octobre 2005, 3 mai et 21 juin 2006.

II. EXPOSÉ INTRODUCTIF DE M. BROTCORNE

L'auteur déclare que lors des scrutins électoraux, les listes sont toujours complétées par toute une série de candidats, dont seuls un petit nombre sont finalement élus. Considérant toutefois que tous les candidats exposent certaines dépenses, comme par exemple des frais de publicité, l'intervenant propose d'instaurer la déductibilité fiscale de celles-ci.

III. DISCUSSION GÉNÉRALE

Le président fait remarquer que la question à l'examen ne relève pas que de la compétence de la commission des Finances.

Le ministre compare les frais exposés à ceux que l'on supporte dans le cadre d'une candidature à un emploi. Ces derniers n'étant pas déductibles, il propose de maintenir le parallèle.

M. Van Nieuwkerke estime que l'opinion publique n'est pas favorable à la disposition proposée.

M. Willems confirme la comparaison avec une candidature à un emploi. Il ajoute qu'en vertu d'un protocole conclu avec l'administration fiscale, certaines dépenses qui ont été faites en vue d'acquérir ce revenu, ne sont pourtant pas fiscalement déductibles.

Le financement des partis politiques pourra éventuellement aussi entrer en ligne de compte.

Le président trouve intéressante et démocratique l'idée que les candidats non élus puissent déduire leurs frais fiscalement.

M. Brotcorne propose d'amender sa proposition de manière à ce que seuls les candidats non élus puissent déduire fiscalement les frais qu'ils ont exposés.

De cette manière, il sera tenu compte du protocole fiscal et de certaines réserves politiques.

M. Van Nieuwkerke trouve intéressante l'approche des candidats non élus, mais la question n'en reste pas moins épineuse.

M. Collas confirme cette optique.

I. INLEIDING

De commissie heeft dit wetsvoorstel besproken tijdens haar vergaderingen van 19 oktober 2005, 3 mei en 21 juni 2006.

II. INLEIDENDE UITEENZETTING DOOR DE HEER BROTCORNE

De indiener stelt dat bij verkiezingen de kieslijsten steeds worden gevuld met een belangrijk aantal kandidaten waarvan er slechts een beperkt aantal worden verkozen. Aangezien echter alle kandidaten bepaalde uitgaven zoals bijvoorbeeld publiciteitskosten doen, stelt de spreker voor om deze uitgaven fiscaal aftrekbaar te maken.

III. ALGEMENE BESPREKING

De voorzitter merkt op dat dit onderwerp zich niet louter binnen de bevoegdheid van de commissie Financiën situeert.

De minister vergelijkt de gemaakte kosten met de kosten voor een sollicitatie. Aangezien dergelijke kosten ook niet aftrekbaar zijn, zou hij voorstellen om deze parallel door te trekken.

De heer Van Nieuwkerke is van mening dat de publieke opinie niet achter de voorgestelde bepaling staat.

De heer Willems bevestigt de vergelijking met de sollicitatie. Hij stelt tevens dat vanwege een protocol dat werd afgesloten met de fiscale administratie, bepaalde uitgaven die worden gedaan om dat inkomen te verwerven, niet fiscaal aftrekbaar zijn.

Eventueel kan de partijfinanciering mee in overweging genomen worden.

De voorzitter acht het aspect dat kandidaten die niet worden verkozen ook hun onkosten kunnen aftrekken interessant en democratisch.

De heer Brotcorne stelt voor dat zijn wetsvoorstel zodanig kan geamendeerd worden zodat enkel niet verkozen kandidaten nog hun onkosten fiscaal kunnen in rekening brengen.

Op die manier wordt er rekening gehouden met het fiscale protocol en met bepaalde politieke reserves.

De heer Van Nieuwkerke acht de invalshoek van de niet-verkozen kandidaten interessant. Toch is en blijft het een gevoelig onderwerp.

De heer Collas bevestigt deze optiek.

Mme Kapompolé fait remarquer qu'en raison de la modicité de leurs revenus, certains candidats ne paient pas d'impôts dans le cadre de l'impôt des personnes physiques. Il faut également trouver une solution pour ces personnes.

La commission décide de demander l'avis, d'une part, de la commission de l'Intérieur et des Affaires administratives et, d'autre part, de la Commission de contrôle des dépenses électorales et de la comptabilité des partis politiques.

Durant la réunion du 3 mai 2006, le président donne lecture de l'avis que la Commission de contrôle des dépenses électorales et de la comptabilité des partis politiques a rendu le 31 mars 2006.

Cette dernière se rallie à l'unanimité à l'avis motivé de la commission de l'Intérieur et des Affaires administratives du Sénat, qui est défavorable à la proposition à l'examen (voir doc. Sénat, n° 3-720/2).

Réplique de l'auteur

M. Brotcorne a pris connaissance de ces avis très négatifs. Personnellement, il reste convaincu que l'on n'a pas compris l'esprit de la proposition de loi. Il qualifie d'erreur la volonté d'en faire un problème lié à celui de la comptabilité des partis politiques et à l'application de la loi sur les dépenses électorales.

M. Brotcorne rappelle que l'objectif poursuivi était de permettre que toute une série de citoyens qui acceptent de participer aux élections en sachant pertinemment bien qu'ils n'ont aucune chance de se retrouver élus, mais acceptent de consacrer du temps, de l'énergie et de l'argent pour mener une campagne électorale, puissent obtenir une certaine récompense pour ce geste civique.

L'auteur est disposé à limiter éventuellement l'effet de sa proposition aux seuls candidats qui ne seraient pas élus.

Point de vue du ministre

Le ministre se rallie aux avis exprimés ci-dessus. Il fait remarquer que l'on ne peut certainement pas oublier la loi sur les dépenses électorales. La proposition de loi à l'examen entend instaurer une déduction fiscale applicable aux dépenses électorales qui ont été exposées. Ce sont donc des dépenses qui ont été effectivement supportées en vue d'accéder à une profession déterminée.

Mevrouw Kapompolé merkt op dat bepaalde kandidaten vanwege hun lage inkomsten niet belastingplichtig zijn. Ook voor hen moet naar een oplossing worden gezocht.

De commissie beslist een adviesaanvraag te sturen naar enerzijds de commissie voor de Binnenlandse Zaken en voor de Administratieve Aangelegenheden en anderzijds de Controlecommissie betreffende de verkiezingsuitgaven en de boekhouding van de politieke partijen.

Tijdens de vergadering van 3 mei 2006 geeft de voorzitter lezing van het advies van de Controlecommissie betreffende de verkiezingsuitgaven en de boekhouding van de politieke partijen van 31 maart 2006.

Die sluit zich eenparig aan bij het beredeneerde, ongunstige advies dat de commissie voor de Binnenlandse Zaken en voor de Administratieve Aangelegenheden van de Senaat over voorliggend voorstel heeft uitgebracht (zie stuk Senaat, nr. 3-720/2).

Antwoord van de indiener

De heer Brotcorne heeft kennis genomen van deze ongunstige adviezen. Hij blijft ervan overtuigd dat men de geest van het voorstel nog niet heeft begrepen. Hij vindt het verkeerd dat wordt getracht het probleem te verbinden met de boekhouding van de politieke partijen en met de toepassing van de wet op de verkiezingsuitgaven.

De heer Brotcorne wijst er nogmaals op dat het de bedoeling is burgers die aan de verkiezingen wensen deel te nemen — ook al weten zij heel goed dat zij geen enkele kans maken om te worden verkozen maar tijd, energie en geld investeren in een verkiezingscampagne — toch een vergoeding kunnen krijgen voor hun burgerzin.

De indiener is bereid het effect van zijn voorstel enkel te doen gelden voor kandidaten die niet worden verkozen.

Standpunt van de minister

De minister sluit zich aan bij voorliggende adviezen. Hij laat opmerken dat de wetgeving op de verkiezingsuitgaven zeker niet mag worden vergeten. Voorliggend wetsvoorstel wenst een fiscale aftrek in werking te laten treden rond gedane verkiezingsuitgaven. Dat zijn dus in feite uitgaven gedaan om toegang te krijgen tot een welbepaald beroep.

Le ministre fait la comparaison entre ces dépenses et les frais liés à une formation de pilote, qui ne sont pas déductibles.

Il serait aussi très difficile pour l'administration fiscale de déterminer les frais qui ont été effectivement supportés par la personne en question, ceux qui l'ont été par un parti, etc. Il faudrait créer à cet effet une attestation à délivrer par l'une ou l'autre commission de contrôle. Le contrôleur des contributions pourra difficilement établir lui-même si les dépenses exposées sont pertinentes ou non dans le cadre des élections.

La proposition de loi à l'examen vise aussi à accorder un crédit d'impôt aux personnes pour lesquelles une déduction fiscale est dénuée de sens. Le ministre trouve que c'est aller trop loin.

La question se pose du reste de savoir quelles seraient les conditions dont on assortirait un tel crédit d'impôt. S'agirait-il d'un crédit d'impôt au taux marginal ou au taux moyen?

Le ministre ne peut dès lors pas soutenir la proposition de loi.

Selon M. Martens, il ne faut pas grossir le problème auquel la présente proposition de loi entend porter remède. La loi sur les dépenses électorales est assez stricte. Les dépenses des candidats individuels sont plafonnées. En Belgique, point n'est besoin d'être riche ou d'obtenir le soutien d'entreprises pour pouvoir mener campagne en vue des élections. L'intervenant trouve que les dépenses sont supportables pour tous les candidats désireux de participer au scrutin.

M. Martens trouve de mauvais aloi que les politiciens se livrent ici à une espèce de «self-service».

M. Dedecker souscrit pleinement à ce point de vue.

Le ministre souligne enfin que l'on veut prévoir un crédit d'impôt à l'article 117 du CIR 1992. Ce n'est toutefois pas l'endroit indiqué puisque cela ne peut se faire qu'à l'article 289.

IV. COMMENTAIRE DES ARTICLES

Article 3

M. Brotcorne dépose l'amendement n° 1 (voir doc. Sénat, n° 3-720/3) à l'article 3, qui vise à limiter la déductibilité fiscale aux seuls candidats non élus. De cette façon, on peut difficilement lui reprocher de faire du «self service».

M. Martens reste néanmoins d'avis que cela permet à la classe politique de «se servir». À son estime, c'est d'ailleurs aux partis politiques qui bénéficient d'un

De minister maakt de vergelijking met de kosten verbonden aan een pilotenopleiding. Die kosten zijn niet aftrekbaar.

Voor de fiscale administratie zou het ook heel moeilijk zijn om uit te maken welke kosten effectief zijn gedragen door de persoon in kwestie, welke door zijn partij, enz. Daartoe zou een attest dienen te worden gecreëerd, uit te geven door een of andere controlecommissie. De belastingcontroleur kan moeilijk zelf uitmaken of de gedane uitgaven al dan niet relevant zijn in het kader van de verkiezingen.

Het voorliggend wetsvoorstel beoogt ook aan die personen voor wie een fiscale aftrek zinloos is, een belastingkrediet toe te staan. Dat lijkt de minister een stap te ver.

De vraag rijst overigens welke voorwaarden aan een dergelijk belastingkrediet zouden worden gekoppeld. Gaat het om een belastingkrediet aan het marginale tarief, aan het gemiddelde tarief?

Bijgevolg kan de minister het wetsvoorstel niet steunen.

De heer Martens is van oordeel dat het probleem waarvoor dit wetsvoorstel een oplossing wenst te bieden, niet moet worden overdreven. De wetgeving rond verkiezingsuitgaven is vrij streng. De uitgaven van een individuele kandidaat worden geplafonneerd. In België hoeft men niet rijk te zijn of steun te gaan zoeken bij het bedrijfsleven om een verkiezingscampagne te kunnen voeren. Spreker meent dat de uitgaven wel degelijk draagbaar zijn door iedereen die aan de verkiezingen wil deelnemen.

De heer Martens acht het dan ook af te raden dat politici hier aan een soort «zelfbediening» zouden doen.

De heer Dedecker sluit zich daar volledig bij aan.

De minister wijst er nog op dat men hier een belastingkrediet wil invoeren in artikel 117 van het WIB 1992. Dat is niet de aangewezen plaats. Dat kan enkel in artikel 289.

IV. ARTIKELSGEWIJZE BESPREKING

Artikel 3

De heer Brotcorne dient een amendement nr. 1 in (stuk Senaat, nr. 3-720/3) op artikel 3, dat ertoe strekt de fiscale aftrekbaarheid voor te behouden aan niet-verkozen kandidaten. Op die manier kan hem niet worden verweten aan «zelfbediening» te doen.

De heer Martens blijft het desalniettemin een vorm van zelfbediening door de politieke klasse vinden. Hij vindt het overigens een taak voor de politieke partijen,

financement public qu'il incombe de trouver des nouveaux candidats et de les aider à mener leur campagne électorale.

M. Brotcorne souligne que tous les partis politiques ne sont pas nécessairement égaux dans leur financement. Il y a des partis qui sont plus importants que d'autres, ce qui n'empêche pas que tous les partis doivent présenter le même nombre de candidats. Il y a aussi des partis qui ne sont pas encore reconnus et ne bénéficient pas encore du financement public. Les candidats des petits partis devraient pouvoir mener une campagne au moins égale à celles des candidats appartenant à des partis plus importants. Par conséquent, il s'agit aussi d'une question de conception de règles démocratiques.

V. VOTES

L'article 1er est rejeté par 7 voix contre 2, ce qui emporte le rejet de la proposition de loi.

Le présent rapport a été approuvé à l'unanimité des 9 membres présents.

La rapporteuse,
Mimount BOUSAKLA.

Le président,
Jean-Marie DEDECKER.

die door de overheid gefinancierd worden, om nieuwe kandidaten te vinden en die te helpen met hun verkiezingscampagne.

De heer Brotcorne benadrukt dat niet alle politieke partijen gelijk zijn wat hun financiering betreft. Sommige partijen zijn groter dan andere, terwijl zij wel allemaal evenveel kandidaten moeten voorstellen. Er zijn ook partijen die nog niet erkend zijn en dus nog geen openbare financiering hebben gekregen. De kandidaten van de kleinere partijen moeten toch minstens een gelijke campagne kunnen voeren als kandidaten van grotere partijen. Het gaat dus ook om een invulling van de democratische regels.

V. STEMMINGEN

Artikel 1 wordt verworpen met 7 tegen 2 stemmen, hetgeen de verwerping van het wetsvoorstel tot gevolg heeft.

Dit verslag werd éénparig goedgekeurd door de 9 aanwezige leden.

De rapporteur,
Mimount BOUSAKLA.

De voorzitter,
Jean-Marie DEDECKER.